

PALLE HOVEDLØS

Palle “Hovedløs” fortalte i 2013 om sit liv ved havnen til [“Det Rullende Havnearkiv”](#).

Palle Hovedløs fortæller:

Palle starter med at fortælle, at langt de fleste fra hans egen generation, har en eller anden form for relation til havnen, fordi de enten har arbejdet der – eller som børn måske har fisket, leget, sejlet eller på anden måde har brugt havnen som et frirum/fristed.

Palles øgenavn opstod i starten af hans tid som havnearbejder: “Jeg følte mig ikke særlig tryk ved de store gutter, jeg skulle arbejde sammen med i lasten. Derfor fik jeg mig anbragt ude i et hjørne (for ikke at stå i vejen), men fra den position kunne kranen ikke hente godset. Så kom “skolelæreren” og sagde at det var noget hovedløst noget, og så var jeg døbt!”

OLIEMØLLEN

Palles liv på havnen startede i 60'erne, hvor han søgte sit første job på oliemøllen, iført sin soldateruniform – for at gøre et godt indtryk. Her var der en formand, der blev kaldt Tosse Tage, og han var ultragammeldags: Hver morgen skulle arbejderne stille op – i en halvcirkel rundt om formanden – og hilse på denne ved at lette på hatten/hjelmen. Hvis man undlod, var det slut med at arbejde der.

HAVNEARBEJDER

Allerede året efter søgte Palle over til havnearbejderne.

Her mødte man op på Stillingspladsen hver dag klokken 7.00, 10.00 og 13.30, hvorefter arbejdet blev fordelt. Kammeratskabet og den faglige kamp på havnen, fik en afgørende betydning for Palles liv og personlige udvikling.

Halvfjerdserne var præget af en politisk stærk og dynamisk arbejderbevægelse, og et politisk liv med konflikter, strejker – men også solidaritet.

Havnearbejderne arbejdede sammen med andre grupper af politiske engagerede for eksempel på universitetet og på tværs af landegrænserne. Der blev afholdt blokader og arrangeret demonstrationer samt store støttearrangementer og koncerter i blandt andet Stakladen. Man trykte sin egen avis – og som noget meget usædvanligt blev der for første gang i det regi også diskuteret for eksempel familie- og kvindepolitik.

Sikkerhed på arbejdspladsen var ikke et tema eller en selvfølge dengang, og Palle fortæller, hvordan der førhen gjaldt en regel om, at man skulle have så og så mange arbejdstimer, før man eksempelvis var berettiget til sikkerhedssko, det ville sige at man eksempelvis skulle have 500 løntimer for højre fod, og derefter 500 timer mere for venstre fod ... men via det faglige arbejde blev der nu udarbejdet rapporter og skabt opmærksomhed omkring de store sikkerhedsproblemer på arbejdspladserne på havnen.

DOKUMENTATION

Palle har foræret os [Det Rullende Havnearkiv] forskelligt materiale fra sine gemmer: En cd med sange fra Havnearbejdernes orkester med tekster af Palle[1], en rapport om "Arbejdsmiljø og sundhed på Aarhus Havn", og et lille hæfte med lokale bestemmelser aftalt mellem Havnearbejdernes Fagforening og arbejdsgiverne på havnen.

Denne overenskomst (1977) er interessant, nærmest eksotisk læsning for en udenforstående: Her kan man blandt andet læse om præstationstillæg for de forskellige lastetyper. Det laveste tillæg gives for jernplader i pakker og togskiner (20 øre per ton). Hvorimod det højeste tillæg naturligtvis gives for de letteste emner (189 øre per ton), og her står listet: Tørveurtepotter, æggebakker, legetøj, Wienerbrød, tændstikker, kork, Rockwool – og mærkeligt nok TUN? Palle mener, det er en snedig tillidsmand, der har fået sneget tunen ind her, for tunen var kompakt, tung og frossen – og der kunne hurtigt lastes mange ton!

HAVNEN NU

Der er ikke mange havnearbejdere tilbage på havnen mere, men nogle af dem mødes stadig hver fredag, i "Den lave varmestue", hvor de "spiller på døde duer". Det er havnearbejdernes idrætsklub der stadig sørger for sociale arrangementer – og står for en velfærdskasse der blandt andet støtter forskellige sociale formål.

"KIG OP"

Kommandoen "Kig op", skulle ikke tages bogstaveligt – når man gik nede i lasten og udkigsmanden øverst oppe råbte "Kig op", fordi noget var blevet tabt af kranen eller på anden måde var på vej ned i høj fart. HER var der ikke tid til at kigge op – man skulle derimod i en fart væk og i sikkerhed under halvtaget, for ikke at risikere at blive ramt.

HALLO WILLY

Heldigvis har der ikke været mange dødsulykker på havnen i Palles tid. Men en der kom rigtigt galt af sted, var Hallo Willy. En dag hvor han havde sat sig på molen, for at spise sin madpakke, fik han øje på noget, der lå nede i bunden på skibet Kristian Stærke: En fustage der var gået hul på, og som viste sig at indeholde kirsebærvinen "Prince of Denmark" – DET tog livet af ham, han kom aldrig op igen ...

ØGENAVNE

Palle fortalte om nogle af de øgenavne som fandtes på havnen, som var både sjove og underlige – og selvom nogle af dem også var temmelig ondskabsfulde – var det en ære at bære et øgenavn; det gav status og indgød respekt.

"Gedeknepperen" og "Røvbankeren" fik vi ingen forklaring på; men "Paletdanseren" fik sit navn, fordi han agerede lidt feminint og indimellem tog nogle umotiverede dansetrin. "Perletand", havde ikke en pløk i munden, men en dag dukkede han op, med et helt nyt gebis – og fik derved sit øgenavn. "Cowboyderen" var hjulbenet og gik altid i gummistøvler, "Snotbremsen" havde et stort overskæg et cetera.

Karsten Holm [mangeårig havnearbejder på havnen] fortæller, at han blev kaldt "Hippie Karsten", vel fordi han havde langt hår og havde studeret på universitetet. Han havde også gået på kunstakademiet, og blandt andet lavet et plakatforslag til en konkurrence som LO havde udskrevet, hvor han vandt en 3. præmie på 7.000 kroner – en utrolig høj sum på det tidspunkt. En dag på havnen, ville kammeraterne lave en aftale om et skib dagen efter, men Karsten sagde at han ikke kunne komme, fordi han skulle over til København, for at modtage den flotte præmie og trykke formanden for LO i hånden. De måbende havnearbejdere ville vide hvorfor, og Karsten fortalte om plakaten. Ingen forstod sammenhængen og Karsten forklarede, at han malede billeder og lavede collager og sådan: COLLAGER!!!! udbrød de alle forargede i munden på hinanden – og herpå fik Karsten øgenavnet "Collagen".

Fortalt til Mette Skriver fra Det Rullende Havnearkiv

Mindet, Aarhus Havn, 3. juni 2013

Det bedste indtryk af budskabet og den tid Palle beskriver, finder vi nok i de sange/tekster Palle har skrevet.

Nedenfor en fortegnelse over sange:

Havneband & havnekonerne

1. Havne-Antons unger
2. Sommermorgen på stillingspladsen
3. Karl-Ejner gik til lægen
4. Kærlighed og DLG
5. Branden på Esbjerg havn
6. Havnekonernes sang
7. Det smukkeste guld
8. Sildemel
9. Havnearbejderen
10. Havnekonerne
11. Havnearbejderkonens hjemmeaften
12. Havnebisserne